

WIELOKIERUNKOWE WYKORZYSTANIE ŻYWOPŁOTÓW I PASÓW PRZECIWWIETRZNYCH

Wydajne rodzinne gospodarstwo z wielokierunkowym wykorzystaniem naturalnych pasów roślinności

JAK I DLACZEGO

Ochrona gruntów i budowanie produktywnego ekosystemu

Organizacja samowystarczalnego gospodarstwa ekologicznego na 10 ha gruntów, dodatkowo w intensywnie użytkowanym terenie rolniczym to ogromne wyzwanie. Jak pokazuje niniejsza broszura, jest to bardzo pracochłonny projekt ale przy właściwym planowaniu i organizacji może okazać się sukcesem. Gospodarstwo rodzinne, które przedstawiamy posiada 12 ha gruntów i jest zlokalizowane na Węgrzech. Okoliczne gleby są podatne na suszę, erozję wietrzną i wodną. W wyniku intensywnego

użytkowania ulegają degradacji. Aby temu zapobiec oraz podnieść produktywność gruntów, gospodarze opracowali system żywopłotów, pasów przeciwwietrznych i osłonowych, wprowadzili również różne praktyki rolno-leśne. Systemy pasów zadrzewień poprawiające mikroklimat są wykorzystywane od wieków w wielu krajach jako sposób na poprawę produktywności użytków rolnych. Rolnicy wykorzystali szczegółową wiedzę z tego zakresu do opracowania własnych rozwiązań.

Sad z użytkowaniem kośnym (po prawej) chroniony przez przeciwwietrzny pas zadrzewień (po lewej) – jedna z kilku rolno-leśnych praktyk w gospodarstwie Valaha-Tanya, Vértesacs, Węgry
Fotografia: A. Vityi

Mozaika działek z produkcją warzyw i kwiatów pośród drzew
Fotografia: A. Vityi

JAK SPROSTAĆ WYZWANIU

Ochrona i różnorodność

Gospodarstwo znajduje się w wyeksponowanej lokalizacji i otoczone jest przez intensywnie użytkowane grunty orne, co ma wpływ na silne zachwaszczenie i skażenie środkami ochrony roślin w obrębie farmy. Aby zminimalizować te zagrożenia, rolnik zdecydował się na założenie ochronnego pasa zieleni wokół gospodarstwa. W ciągu 2-3 lat zaobserwowano znaczące ograniczenie znoszenia cieczy użytkowej z pól oraz spadek prędkości wiatru. W celu dalszej ochrony oraz osłabienia

parowania, zasadzono rzędy drzew i krzewów, prostopadle do kierunku przeważających wiatrów. Pasy zadrzewień, składające się z wielu pięter roślinności oraz rodzimych jak i zaadaptowanych gatunków, mają na celu poprawić bioróżnorodność (bank genów), pełnić wyżej opisane funkcje ochronne oraz dostarczać jednocześnie paszy, drewna i pożytku pszczelego. Są również dodatkowym źródłem dochodów dla gospodarstwa i przyczyniają się do jego zrównoważonego rozwoju. (p. zdjęcie 1 i 2).

[zobacz wideo](#)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Słowa kluczowe: zadrzewienia pasowe, żywopłoty, zadrzewienia przeciwwietrzne, różnorodność, drewno, żywność, zrównoważony rozwój, produktywność, Węgry

eurafagroforestry.eu/afinet

WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ

Ekologiczni rolnicy mają często do czynienia z presją, jaka jest wywierana na ich gospodarstwa z okolicznych intensywnie użytkowanych gruntów rolnych, co w efekcie przekłada się na opłacalność produkcji (niższe plony, obecność niedozwolonych związków w produktach). W takich przypadkach ochronne pasy zadrzewień, zasadzone wokół gospodarstwa sprawdzają się znakomicie (ochrona upraw, poprawa mikroklimatu, dostarczanie innych usług środowiskowych oraz dodatkowych dochodów).

Wspaniałe, unikalne i pyszne produkty, pochodzące z zadrzewień i sadów gospodarstwa Valaha-tanya

Źródło: Valaha-Tanya

WADY I ZALETY

To jest warte wysiłku!

Pasy przeciwwietrzne i żywopłoty zasadzone w obrębie i wokół gospodarstwa ograniczają prędkość wiatru i regulują mikroklimat, co zapobiega erozji gleby i zwiększa plony upraw. Różnorodność gatunkowa zadrzewień zwiększa ofertę produktów gospodarstwa i wpływa na stabilność produkcji.

Jedną z wad ich wprowadzania jest fakt, że zabierają miejsce uprawom rolnym (rocznym lub wieloletnim). Ponadto, drzewa i krzewy uprawiane dla kwiatów i owoców (np. bez) wymagają zachowania przynajmniej dwumetrowego pasa oddzielającego je od upraw, aby ułatwić zbiór. Chociaż utrata tej powierzchni wydaje się niezasadna, w praktyce nie ma ona wpływu na całkowitą produktywność gruntów gospodarstwa, a nawet może ją zwiększać. Obszar ten może dostarczać różnych produktów żywnościowych i nieżywnościowych, a także usług ekosystemowych (np. pożytku pszczelego) (fot. 2). Rolnicy powinni również utrzymać odpowiednią wysokość zadrzewienia/żywopłotu (przycinka) aby zminimalizować działanie zacieniania i konkurencji z roślinami uprawnymi oraz ułatwić zbiór maszynowy kwiatów/owoców.

Ogólnie mówiąc, większa różnorodność form użytkowania gruntów w gospodarstwie oraz pielęgnacja żywopłotów i pasów przeciwwietrznych wiąże się z większą pracochłonnością w porównaniu do upraw monokulturowych lub niskonakładowych systemów, ale jest bardziej zrównoważonym gospodarowaniem, zwiększającym stabilność produkcji zarówno dla obecnego pokolenia rolników jak i następców.

WIĘCEJ INFORMACJI

Więcej szczegółów na temat gospodarstwa tutaj:

http://www.eurafagroforestry.eu/afinet/rains/agroforestry-action/Vmultifunctional_agroforestry_organic_farm_in_hungary

<https://www.facebook.com/valahatanya/>

<http://valahatanya.hu>

http://www.eurafagroforestry.eu/afinet/rains/agroforestry-action/Vmultifunctional_agroforestry_organic_farm_in_hungary

ANDREA VITYI, BALÁZS KULCSÁR

Soproni Egyetem Kooperációs Kutatási Központ Nonprofit Kft. (SoE-KKK),

H-9400, Sopron, Bajcsy-Zs. u.4.

vityi.andrea@uni-sopron.hu

Redaktor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

KWIECIEŃ 2019

Ulotka przygotowana w ramach projektu AFINET. Mimo iż materiał opracowany został na podstawie najlepszych dostępnych informacji, zarówno autor jak i UE w żadnym wypadku nie ponosi odpowiedzialności za poniesione straty, szkody lub obrażenia bezpośrednio bądź pośrednio związane z powyższym raportem